

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
1425-16

meddelad i Stockholm den 13 oktober 2017

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

Ombud: Förbundsjurist Jimmie Söndergaard
LO-TCO Rättsskydd AB
Box 1155
111 81 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköpings dom den 15 januari 2016 i mål nr 295-15

SAKEN

Arbetskadeförsäkring

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens dom och fastställer förvaltningsrättens domslut.

BAKGRUND

Den som till följd av arbetskada har fått sin arbetsförmåga nedsatt kan ha rätt till ersättning i form av livränta. Livräntans storlek är beroende av storleken på den

Dok.Id 185114

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

Mål nr
1425-16

försäkrades sjukpenninggrundande inkomst vid den tidpunkt när livräntan ska lämnas första gången. Med sjukpenninggrundande inkomst avses den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete. Som inkomst räknas även övertidsersättning.

AA har en godkänd arbetsskada och beviljades livränta fr.o.m. maj 2002. Han har därefter under en rad av år beviljats livränta. Inför livräntebesluten 2002, 2005, 2006, 2009 och 2010 fick Försäkringskassan uppgifter från AAs arbetsgivare om storleken på inkomsten som han skulle ha haft om han inte hade blivit skadad. Arbetsgivaren har även inför samtliga beslut utom det från 2002 lämnat uppgifter till kassan om övertidsersättning som AA sannolikt skulle ha haft eftersom det före skadetillfället förekom att han, främst under helger, arbetat övertid. Försäkringskassan har emellertid i livränteunderlagen inte tagit med dessa ersättningar. Underlagen kommunicerades inför varje beslut med AA utan att han lämnade några synpunkter.

Först under 2013 uppmärksammade AA Försäkringskassan på att livräntebesluten var felaktiga eftersom övertidsersättning inte ingått i livränteunderlagen. AA begärde därför att besluten skulle ändras.

Försäkringskassan är skyldig att ändra ett beslut bl.a. i det fall det blivit oriktigt på grund av att det har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag. Om det förflutit mer än två år sedan beslutet meddelades får det ändras bara om det först därefter kommit fram att det fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl.

Försäkringskassan ändrade inte livräntebesluten. Kassan bedömde att AA haft vetskap om att uppgifterna var felaktiga redan när löneuppgifterna kommunicerades med honom. Eftersom han trots det inte begärt omprövning före utgången av tvåårsperioden, och då det inte heller framkommit några andra synnerliga skäl, kunde någon ny prövning inte göras.

AA överklagade till förvaltningsrätten som gjorde samma bedömning som Försäkringskassan och avlog överklagandet.

Kammarrätten fann däremot att det först 2013 – efter det att AA begärt ändring och Försäkringskassan kontaktat hans arbetsgivare – kommit fram sådana uppgifter om omfattningen av overtiden som visade att de tidigare besluten fattats på uppenbart ofullständigt underlag. Kammarrätten ansåg att det var sannolikt att viss ersättning skulle ha lagts till livränteunderlaget om kassan hade utrett frågan om overtid och att det därför fanns förutsättningar för att ändra besluten samt återförvisade målet till Försäkringskassan.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan överklagar och yrkar att kammarrättens dom ska upphävas och förvaltningsrättens domslut fastställas samt anför bl.a. följande. AA borde ha uppmärksammat att overtiden inte fanns med i livränteunderlagen. Uppgifterna om overtidsarbetet får anses ha varit kända av både myndigheten och AA innan besluten om livränta fattades. Det är därför inte fråga om sådana nya omständigheter som medför att bestämmelserna om ändring kan tillämpas. Det kan inte heller anses finnas andra synnerliga skäl för ändring.

AA bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Den omständigheten att han inte uppmärksammade att inkomsten från overtidsarbete saknades i livränteunderlaget innebär inte att uppgiften varit känd vid beslutstillfället.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

Frågan i målet är om besluten om livränta har blivit oriktiga på grund av att de har fattats på uppenbart felaktiga eller ofullständiga underlag eftersom ersättning för overtidsarbete inte ingått i livränteunderlagen.

Rättslig reglering

Enligt 113 kap. 3 § första stycket 2 socialförsäkringsbalken ska Försäkringskassan ändra ett beslut som inte har prövats av domstol, om beslutet har blivit oriktigt på grund av att det har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag. En fråga om ändring får enligt 6 § inte tas upp av myndigheten senare än två år efter den dag då beslutet meddelades. Ändring får dock ske även senare om det först därefter kommit fram att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

I förarbetena till bestämmelserna om Försäkringskassans skyldighet att ändra ett beslut anges några exempel på när ett beslut kan anses ha blivit oriktigt på grund av att det fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag (prop. 1977/78:20 s. 94). I ett ärende om sjukpenning eller förtidspension kan det komma fram ett nytt läkarintyg som ger en annan bild av den försäkrades hälsotillstånd vid tidpunkten för beslutet. Det kan även handla om att det påvisas en ny omständighet som påverkar bedömningen av rätt till sjukpenning för tid före sjukanmälan eller en ny beräkning av pensionsgrundande inkomst.

Det kan konstateras att inför så gott som samtliga beslut hade Försäkringskassan fått information från arbetsgivaren om att AA före skadetillfället arbetat övertid samt att den person som ersatt AA också arbetat övertid och om storleken på dennes övertidsersättning. Vid beräkningen av livränteunderlagen beaktades dock inte denna information. Inför samtliga beslut kommunicerades livränteunderlagen med AA som dock inte hade några synpunkter på dem.

Livräntebesluten har visserligen blivit oriktiga men oriktigheten kan enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening inte anses bero på att de fattats på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag i den mening som avses i 113 kap. 3 § första

Mål nr
1425-16

stycket 2 socialförsäkringsbalken. Redan härav följer att Försäkringskassans överklagande ska bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Margit Knutsson, Anita Saldén Enéus, Thomas Bull, Per Classon och Leif Gäverth.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Sara Asplund.

Förvaltningsrätten i Jönköpings dom den 5 december 2014 i mål nr 6069-13
Försäkringskassans beslut 2013-10-28